

## Beantwoording van algemene opmerkingen uit het Symposium 2015

Van het symposium van 13 oktober 2015 van het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid is een sfeerverslag gemaakt, dat is verstuurd naar alle aanwezigen. Het sfeerverslag geeft een indruk van een geslaagde dag, maar geeft een beperkt beeld van de opbrengst van de dag.

Zo is in acht workshops gesproken over het kennisplatform en over de concept-kennisberichten die op dat moment voorlagen. Van elke workshop is een verslag gemaakt. Uit deze verslagen komen specifieke, inhoudelijke opmerkingen over de kennisdocumenten naar voren én opmerkingen van een algemene aard over het kennisplatform. Het voorliggende document geeft antwoord op de algemene vragen en opmerkingen. De specifieke, inhoudelijke opmerkingen worden per thema door de auteur(s) van het kennisbericht verwerkt en besproken met de experts van de zeven deelnemende organisaties (de schrijversgroep). De antwoorden op de algemene opmerkingen zijn besproken in het communicatie- en het expertiseforum. De definitieve versie is vastgesteld door het Bestuur en wordt toegezonden aan alle deelnemers van het symposium.

**De opmerkingen die het kennisplatform heeft ontvangen, zijn onder te verdelen in drie categorieën:**

- **Doelgroepen**
- **Werkwijze**
- **Afbakening**

**Uiteindelijk beantwoordt dit document 13 (meest gestelde) vragen en opmerkingen.**



## Doelgroepen

### 1. Voor welke doelgroep maakt het kennisplatform documenten?

Meerdere opmerkingen van de deelnemers raken hieraan, zoals:

- *Maak verschillende stukken voor verschillende doelgroepen*
- *Niet leesbaar voor leken*
- *Simpel voor wetenschappers/experts*

#### **Antwoord**

Het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid levert kennis voor professionals, die betrokken zijn bij beleids- en besluitvorming en uitvoering. Er worden geen aparte stukken voor andere doelgroepen opgesteld. Het communicatieforum redigeert de stukken zodat de professionals er mee uit de voeten kunnen. Het kennisplatform maakt geen kennisberichten en teksten voor niet-professionals en leken, maar houdt wel rekening met ondernemers, omwonenden en overheden.

De content die het kennisplatform genereert is geschikt voor andere organisaties om daar op hun doelgroep afgestemd voorlichtingsmateriaal van te maken. Naast de partners van het kennisplatform zijn dat ook organisaties zoals Rijkswaterstaat en Stigas. De professionals van die organisaties kunnen een beroep doen op het kennisplatform. Het kennisplatform biedt deze professionals aan om mee te denken, tegen te lezen en eventueel door te linken. Daarbij geldt dat het kennisplatform niet verantwoordelijk is voor het communicatiemateriaal van anderen en dus uitsluitend verantwoordelijkheid draagt voor de informatie van het kennisplatform zelf.

### 2. Hoe wordt het netwerk met belanghebbenden benut?

Meerdere opmerkingen van de deelnemers raken hieraan:

- *Opschalen, actief naar maatschappij brengen.*
- *Link leggen met bestaande platforms, gebruik maken expertise regionale platforms.*
- *Info alert voor als er nieuws komt van het platform.*
- *Netwerk levendig houden.*

#### **Antwoord**

Geïnteresseerden en belanghebbenden kunnen zich aanmelden voor de elektronische nieuwsbrief die het kennisplatform met enige regelmaat verstuurt. Deze nieuwsbrief wordt gebruikt om iedereen te informeren over de verdere activiteiten van het kennisplatform en over het verschijnen van definitieve kennisberichten op de website.

De link met bestaande regionale netwerken loopt via de deelnemers in het kennisplatform. Het is een taak van alle leden van het communicatieforum en het expertiseforum om relevante vragen en zorgen uit hun eigen netwerk in te brengen. Zo kunnen de regionale netwerken via de mensen die deelnemen in het kennisplatform hun vragen stellen aan het kennisplatform. Bovendien wordt voor het schrijven en reviewen van kennisdocumenten gebruik gemaakt van experts. Zij opereren ook vaak in de landelijke en regionale netwerken. Waar nodig worden ook experts van buiten de organisaties van het kennisplatform betrokken.

Het communicatieforum heeft perscontact en bepaalt hoe persvragen behandeld worden.



## **Werkwijze**

### **3. Hoe wordt informatie op de website actueel gehouden?**

#### **Antwoord**

Het communicatieforum is verantwoordelijk voor het actueel houden van de algemene informatie op de website. Om de inhoudelijke stukken actueel te houden wordt met elke schrijversgroep (per thema) afgesproken om één keer per jaar de informatie op de website door te lichten. De secretaris van het expertiseforum is verantwoordelijk dat deze jaarlijkse check wordt uitgevoerd.

Om te zorgen dat de kennisdocumenten relevant en actueel blijven na publicatie, wordt naast de review door experts van de zeven deelnemende organisaties soms ook een review door externe experts uitgevoerd. Bovendien wordt een concept van een kennisdocument ook minimaal één keer besproken met belanghebbenden, zoals tijdens het symposium.

Bij nieuwe belangwekkende publicaties kan het kennisplatform besluiten om snel een eerste indruk te geven van de maatschappelijke betekenis. Deze informatie wordt ook op de website geplaatst. Het expertiseforum heeft als taak om relevante publicaties te signaleren.

Tot slot is er een reactiemogelijkheid op de website. Hier kan iedereen opmerkingen over de informatie op de website doorgeven aan het secretariaat.

### **4. Bespreek in het bestuur hoe autoriteit bereikt kan worden.**

#### **Antwoord**

Of een organisatie als het kennisplatform gezag en autoriteit heeft, zal in hoge mate afhangen van de kwaliteit en de waardering van de kennis die bijeen gebracht wordt door de experts. Een andere belangrijke factor is de sensitiviteit van de deelnemende organisaties voor vragen die in de samenleving leven en relevant zijn voor het kennisplatform. Voor het kennisplatform is autoriteit bereiken geen doel op zich, maar iets wat na verloop van tijd kan worden verdiend. Zoals gezegd is borging van de kwaliteit een belangrijke factor. Het doel van het kennisplatform is het beschikbaar stellen van kennis en informatie aan professionals die door de zeven organisaties gezamenlijk gedragen wordt.

### **5. Bundelen van vragen en uitzetten bij de juiste partij**

#### **Antwoord**

Voor zover het vragen betreft die het kennisplatform niet zelf oppakt geldt het volgende. Bij concrete vragen, waarvan duidelijk is welke partij een reguliere taak heeft om die te beantwoorden, zal het kennisplatform deze vragen gericht doorgeleiden. Van andere signalen die bij het kennisplatform binnenkomen, wordt naar eigen inzicht bepaald of die worden doorgegeven en aan wie. Voor geur is bijvoorbeeld een aantal signalen eind oktober 2015 doorgegeven aan de door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu opgerichte ambtelijke werkgroep die zich buigt over de evaluatie geurregelgeving veehouderij. Zoals gezegd worden de specifieke kennisvragen die uit de workshops naar voren kwamen, opgepakt door de experts van het expertiseforum.



**6. “Doe aan kennisonderhoud door het ontsluiten en actualiseren van grijze literatuur, best practices en impliciete kennis”**

**Antwoord**

Dit moeten de dragende organisaties van het kennisplatform vormen zelf doen in hun eigen dagelijkse praktijk.

**7. Hoe gaan jullie om met bronvermelding?**

**Antwoord**

Het kennisplatform voorziet de teksten niet van bronvermelding, maar verwijst wel naar relevante bronnen waar de teksten op gebaseerd zijn. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om uitputtende literatuurreferenties op te nemen. De kennisberichten hebben geen wetenschappelijke status, maar is wel de meest recente kennis van experts rond het thema veehouderij en humane gezondheid.

In specifieke gevallen van nieuwe inzichten zal het kennisplatform uiteraard wel aan bronvermelding doen.

**8. Opmerkingen over evaluatie en toekomst van het Kennisplatform**

- *Over 1 jaar weer bij elkaar zitten, wat hebben nu, waar staan we, wat kan beter, wat gaat goed.*
- *Eigenaarschap kennisplatform. Kennis verzamelen en laten landen, kost meer tijd dan 2 jaar. Leg je horizon verder dan 2 jaar.*
- *Borg dat het platform over 2 jaar voort kan bestaan, als het positief bijdraagt aan de oplossing van de maatschappelijke gesignaleerde vraagstukken. Bedenk waar je dat aan af kunt meten, bijvoorbeeld ‘wat draagt het platform bij aan de samenwerking tussen partijen’, ‘past het beleid de kennis toe’, vraag aan burgers of het in hun ogen heeft bijgedragen aan een betere besluitvorming. Twee jaar is mogelijk wel te kort om dit goed te kunnen bepalen.*

**Antwoord**

Zowel de financiers als de deelnemende organisaties beseffen dat het in principe de bedoeling is om het kennisplatform langer dan 2 jaar te laten bestaan. Een belangrijke voorwaarde is dat het kennisplatform zijn meerwaarde bewijst in deze twee jaar. Om dat te bepalen zal in 2016 een eerste evaluatie plaatsvinden. Vorm en inhoud worden in de eerste helft van 2016 uitgewerkt. Het bestuur zal de indicatoren vaststellen. Resultaten worden in de tweede helft van het jaar in ieder geval met de huidige financiers besproken om te bepalen of het kennisplatform aan de verwachtingen voldoet.



## Afbakening

### 9. Waar ligt de afbakening voor inhoudelijke onderwerpen?

Hierbij horen opmerkingen zoals:

- *Richten we ons niet op huisdieren (gezelschapsdieren) zoals hond, konijn, parkiet?*
- *Gaat het over volksgezondheid en niet over boeren, familieleden en personeel?*
- *Gaat het niet over voedselveiligheid?*

#### **Antwoord**

De focus van het kennisplatform is veehouderij en humane gezondheid. De term humane gezondheid is bewust gekozen, zodat duidelijk is dat het naast algemene bevolking ook over individuen en doelgroepen gaat. De aanleiding is de vraag of er gezondheidsrisico's zijn voor omwonenden van veehouderijen. Maar juist op dit terrein ontbreekt kennis, terwijl literatuur en kennis over werknemers en hun familieleden wel beschikbaar is. Daarom wordt in de kennisdocumenten zowel over werknemers als over omwonenden informatie gegeven.

Andere dieren dan landbouwhuisdieren worden in principe niet meegenomen, tenzij het nuttig is om de gezondheidsrisico's van landbouwhuisdieren af te zetten tegen de risico's van andere dieren zoals gezelschapsdieren om de context goed weer te geven. Er worden op dit moment geen kennisdocumenten voorzien specifiek over andere dieren dan landbouwhuisdieren.

Voor voedselveiligheid geldt hetzelfde. Als het voor het schetsen van de juiste context nuttig is, zal het kennisplatform de gevraagde kennis verzamelen en beschikbaar stellen. Maar er worden geen kennisdocumenten voorzien specifiek over voedselveiligheid.

In bijlage 1 is opgenomen welke inhoudelijke onderwerpen voorgesteld zijn tijdens het symposium.

### 10. Behandelt het Kennisplatform ook sociale wetenschappen?

*Er is op verschillende manieren gevraagd of we ook sociaalwetenschappelijke thema's behandelen (zie bijlage1 voor een overzicht). Wat in ieder geval naar voren komt zijn:*

- *Governance: kennis over hoe je een 'wicked problem' in de praktijk regelt.*
- *Maatschappelijke dialoog: kennis over soorten dialoog en het voeren van een dialoog.*
- *Perceptie, gedrag en beleving.*

#### **Antwoord**

In het concept basiskennisdocument is een bijlage opgenomen over maatschappelijke dialoog, om de professionals met deze kennis te ondersteunen bij het voeren van een lokale dialoog. Er wordt nu toegewerkt naar een definitieve tekst, met daarop een stempel van het kennisplatform. De opmerkingen vanuit de insteek van sociaal wetenschappelijke thema's zullen door de schrijversgroep maatschappelijke dialoog verder worden behandeld. In deze schrijversgroep zijn diverse sociale wetenschappen vertegenwoordigd.



**11. Hoe wordt voorkomen dat in de teksten beleids- en politieke boodschappen voorkomen.**

*Opmerkingen die hier ook aan raken:*

- *Duiden van kwaliteit van kennis is belangrijk.*
- *Geeft het kennisdocument ook hulp bij afweging?*
- *Wat is een acceptabel risico?*

**Antwoord**

Het kennisplatform geeft geen adviezen en voert geen nieuw onderzoek uit. Het kennisplatform levert neutrale, gewogen kennis, die recht doet aan de verschillende perspectieven op deze kennis. Het communicatieforum redigeert de teksten en let er onder andere op dat er geen beleids- en politieke boodschappen in voorkomen.

Het duiden van de kennis houdt in dat ook de kwaliteit van de kennis beoordeeld wordt. De kennis die ontsloten wordt kan gebruikt worden bij het maken van afwegingen, onder andere doordat de kennis in een bredere context geplaatst wordt en omdat de boodschap van het kennisplatform door de zeven organisaties gedragen wordt. Het kennisplatform levert niet een model of instrument voor de afweging. Ook doet het kennisplatform geen uitspraak wat acceptabel is, omdat dat een beleidsmatige of politieke keuze is. Het kennisplatform kan wel helpen door risico's in context te plaatsen.

**12. Waarom ontbreekt de burger in het platform?**

*Opmerking die hier aan raakt:*

- *actiegroepen mee laten toetsen, mede voor de onpartijdigheid.*

**Antwoord**

Het symposium was onder meer bedoeld voor input vanuit burgers (en andere belanghebbenden) op het concept van de kennisdocumenten. De kennisdocumenten waren om die reden ook niet als "definitief" concept maar als een "onaf" concept voorgelegd voor de mogelijkheid om bij te sturen. Ook zijn er burgergroepen betrokken geweest bij de verkenningsbijeenkomsten in het najaar van 2013 over de opzet van het kennisplatform. In de toekomst zal het uitnodigingsbeleid er op gericht blijven om burgergroepen te betrekken bij het gesprek over de kennisdocumenten. Burgers kunnen (getrapt) hun zorgen uiten en hun vragen stellen via de Omgevingsdienst en GGD. Die kunnen vervolgens deze vragen en zorgen inbrengen in het kennisplatform.

In de kennisberichten worden de verschillende perspectieven geïntegreerd en binnen het kennisplatform ziet het bestuur toe op het verbinden van de verschillende perspectieven. Wellicht ten overvloede wordt benadrukt dat er geen adviezen en meningen worden gegeven door het kennisplatform.

Het kennisplatform is dynamisch en er is sprake van een leerproces, waarbij de rol van het kennisplatform gemonitord en verder ontwikkeld wordt. In 2016 zal het kennisplatform mede hierom met enkele (vertegenwoordigers van) burgergroepen en maatschappelijke organisaties in gesprek gaan.



**13. Krijgt de website een Bibliotheekfunctie?**

**Antwoord**

Het is een zeer goed te begrijpen wens, maar het doel van het kennisplatform is niet om volledig te zijn. Het gaat om het beschikbaar maken van kennis op maatschappelijk relevante, gevoelige punten waar in de praktijk discussie over ontstaat rondom het thema veehouderij en humane gezondheid.

Het kennisplatform verwijst naar relevante bronnen voor meer informatie. De eigen kennisplatform documenten worden wel allemaal via de website ontsloten.



## Bijlage 1 Nieuwe onderwerpen voor kennisdocumenten

### ***Algemene opmerking uit het symposium***

- Niet teveel nieuwe onderwerpen. Van belang om eerst het kennisplatform goed te positioneren en bestaande onderwerpen goed uit te werken.

Op basis van alle opmerkingen op de dag zelf zijn aanvullende onderwerpen te bundelen tot:

- mestverwerking (=breed gedragen)
- risico's van water (afspoeling)
- dialoog (=breed gedragen)
- integraal stuk gezondheidseffecten
- oplossingsrichtingen (integraal, BBT)
- besluitvorming (in relatie tot wet- en regelgeving)
- sociale wetenschappen (zie overzicht opmerkingen hierover in bijlage 2)
- geluid, lichtvervuiling

Hierbij zijn nog allerlei nuances en aandachtspunten meegegeven, die we daar ook bij zullen betrekken.

### ***Aanpak in 2016***

Begin 2016 ligt de focus in de werkzaamheden op het verder in orde maken van de vier thematische kennisdocumenten voor geur, fijnstof en endotoxinen, zoönosen en antibioticaresistentie. En daarnaast wordt geschreven aan een vijfde kennisdocument over maatschappelijke dialoog. De procedure is dat de schrijversgroep de opmerkingen uit het symposium verwerkt. Daarna wordt een definitief kennisdocument besproken in het communicatieforum, expertiseforum en het bestuur. Het streven is om in het bestuursoverleg van februari, april en juni 2016 telkens een deel van de huidige vijf kennisdocumenten vast te stellen.

Op basis van de aangeleverde onderwerpen en praktijksignalen worden in 2016 twee nieuwe thema's opgepakt. Door het Bestuur is de keuze vastgesteld voor:

- Mestverwerking (inclusief aandacht voor water)
- Oplossingsrichtingen/handelingsperspectieven

Aangezien het vrij brede thema's zijn, wordt in de eerste helft van 2016 eerst voor elk thema een plan van aanpak uitgewerkt, inclusief een duidelijk afbakenend kader.





## Bijlage 2 Opmerkingen over kennis van sociale wetenschappen

- Aandacht voor risicoduiding.
- Risicocommunicatie.
- Aandacht voor sociale wetenschappen, psychologie nodig in het document.
- Zorgen over relatieve onbekendheid over zoönosen is gemeenschappelijk. Zowel boeren als burgers/omwonenden zijn hiermee bezig. Het is van belang om deze gemeenschappelijkheid te benadrukken.
- Duiden van zorgen in relatie tot kennis; aandacht voor handelingsperspectief, geeft ook richting aan angst -> hoe krijg je vertrouwen dat het niet uit de hand loopt, vertrouwen dat er grip op situatie is.
- “Zorgen” tussen stakeholders delen.
- “Zorgen” evalueren – oplossingen: communicatie, inhoud, onderzoek.
- Veel opmerkingen gaan over de spanning tussen gemodelleerde regelgeving en de beleefde werkelijkheid; let bijvoorbeeld op het verschil tussen ervaren, gemodelleerde en gemeten geurhinder: het is belangrijk hier meer duiding hieraan te geven.
- Kloof tussen wetenschap en praktijk; besteedt daar meer aandacht aan.
- Algemeen: handleiding sociale psychologie. Hoe zorg je voor verbinding tussen partners?